

RECOMANACIONS PER A UNA MILLOR GESTIÓ DE L'AIGUA A HORTS, ESCOCELLS I JARDINS

C O N T I N G U T S

INTRODUCCIÓ	3
QUÈ PLANTAR	3
PER AL TEU ESCOCELL O JARDÍ	3
PER AL TEU HORT	3
COM ES PLANTA	5
USD'ENCOIXINAT (<i>mulch</i>)	5
EL REG	7
REUTILITZA AIGUA	8
EL SÒL	8
INFORMA'T	8

INTRODUCCIÓ

L'aigua és un bé malauradament cada cop més escàs. En aquest document hi trobaràs una sèrie de recomanacions per tal que puguis fer una bona gestió de l'aigua al teu jardí, parterre, hort o escoell.

QUÈ PLANTAR

Per tal d'escollir les espècies més indicades, t'has de fer una sèrie de preguntes abans de començar a plantar:

- On vull posar la planta? En un test o a terra? És un lloc amb molt de sol o ombrívol?
- Què espero d'aquesta planta? Una flor bonica? Fruits? Olor?

Un cop fetes aquestes preguntes, et recomanem el següent:

PER AL TEU ESCOCELL O JARDÍ:

Escull plantes que estiguin adaptades al clima, amb baixes exigències hídriques (que necessitin poca aigua), resistents al vent, la temperatura i la sequera. En aquest ellaç: <https://ajuntament.barcelona.cat/ecologiaurbana/sites/default/files/GuiaPlantacioEscocells.pdf> trobaràs una llista d'espècies que són una bona opció per al teu escoell, jardí o balcó.

En general, les espècies mediterrànies, que estan adaptades a sobreviure a períodes llargs de sequera, són una bona opció. També les espècies de port petit o que no necessitin poda.

PER AL TEU HORT:

Abans de començar un nou cultiu (estiu o hivern) valora la situació meteorològica. En cas que hi hagi sequera, limita la plantació tenint en compte la disponibilitat de recursos hídrics, tant en el moment de la plantació com en el futur.

Escull hortalisses que et donin un rendiment màxim i adaptades a climes càlids. També pots buscar les varietats que més et convinguin, per exemple, un tomàquet de mida petita, tipus cirerol, en cas de manca d'aigua creixerà millor que un tomàquet gros d'amanir.

Cada d'hortalissa necessita una quantitat d'aigua, una freqüència i una profunditat de reg diferents. A la taula següent hi trobaràs una llista d'hortalisses amb les seves necessitats hídriques:

Cultiu	Freqüència		Quantitat d'aigua		Altres observacions
All	Regs molt poc freqüents		Moderada		
Fava	Regs molt poc freqüents		Força		
Ceba	Regs poc freqüents		De moderada...	... a poca	
Carabassa, meló, síndria, api	Regs poc freqüents		Força quantitat d'aigua		Hi ha varietats que necessiten més quantitat de regs que d'altres.
Cols, coliflors	Regs poc freqüents		Poca		
Tomàquet cirerol (cherry)	Regs de freqüents...	... a poc freqüents	Moderada		És important no entollar la terra pels fongs, ni regar massa perquè s'esquerda el fruit.
Pèsol	Regs molt freqüents		Poca		
Patata	Regs poc freqüents a l'hivern	i molt freqüents quan creix la patata o quan fa calor.	Força		
Enciam, pastanaga, espinacs, bledes, ravenet i maduixa	Regs molt freqüents		Poca		
Porro	Regs freqüents		Força		
Tomàquet d'amanir	Regs freqüents i regulars		De moderada...	... a força	És important no entollar la terra pels fongs, ni regar massa perquè s'esquerda el fruit.
Carxofa i carbassó	Regs freqüents		Força		
Cogombre, pebrot, albergínia, mongetera de mata alta	Regs freqüents		Abundant		

Regs molt freqüents, cada 1-2 dies ■ Quantitat abundant d'aigua, més d'1,5 l d'aigua/planta
 Regs freqüents, cada 2-3 dies ■ Força quantitat d'aigua, d'1 l a 1,5 l d'aigua/planta
 Regs poc freqüents, cada 3-4 dies ■ Quantitat moderada d'aigua, de 0,5 a 1 l d'aigua/planta
 Regs molt poc freqüents, un cop a la setmana o menys ■ Poca quantitat d'aigua, menys de 0,5 litres/planta

Les dades de freqüència i quantitat de reg es refereixen a plantes adultes en condicions meteorològiques d'absència de pluja i temperatures temperades (aprox. entre 15 i 30 °C).

La majoria de les lleguminoses de gra són de secà: cigró, llentia, moreu, fesolet de l'ull negre o roig, pèsol blanc, guixa, favó, fenigrec.

T'animem a buscar varietats tradicionals i recuperades, ja que en general presenten una bona adaptabilitat a períodes de sequera. També pots consultar amb empreses proveïdores de llavor i planter o amb els pagesos i pageses de la teva zona.

COM ES PLANTA

Si poses les plantes juntes, estaran menys exposades a l'evaporació. Ajunta-les en funció de les necessitats hídriques i evita plantar-les en fileres o cavallons (tant al jardí com a l'hort).

Sota les plantes altes pots aprofitar per posar cultius petits als quals agradi l'ombra (tant al jardí com a l'hort).

US D'ENCOIXINAT (mulch)

Una cobertura del sòl i a la base de les plantes ajuda a mantenir-ne la humitat. Pensa a usar cobertura orgànica, com ara restes de la collita anterior, palla, teixits orgànics.

En cas que tinguis reg gota a gota, posa l'encoixinat per sobre. Si regues de manera localitzada, deixa un petit espai per poder regar les plantes sense necessitat de mullar l'encoixinat.

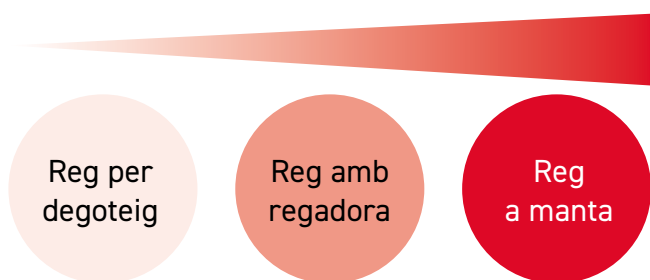
Encoixinats, opcions i característiques:

Material	Com es posa	Preu	Observacions	Recomanació
Palla	Posa-la entre 10 i 20 cm per sobre del sòl. Es recomana un reg i trepitjar la superfície quan l'apliquis per evitar que voli.	Baix	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Pot contenir llavors. ✓ Composta el sòl i aporta nutrients. ✗ S'ha de compactar perquè no voli. ✗ Es recomana deixar un forat per regar les plantes. 	Hort (superfícies grans)
Restes de la collita anterior	Posa sobre el sòl les tiges i fulles de les collites anteriors.	Baix	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Pot contenir llavors. ✗ Les plantes incorporades poden tenir malures (fongs, plagues...). Revisa'n el benestar. ✓ Composten el sòl i aporten nutrients. ✗ Es recomana deixar un forat per regar les plantes. 	Hort
Cartró	Posa cartrons grans sobre el sòl. Busca cartrons sense tintes ni plàstics.	Baix	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Composta el sòl i aporta nutrients. ✗ Es recomana deixar un forat per regar les plantes. 	Hort
Triturat de poda	Posa entre 2 i 3 cm de poda triturada.	Mitjà	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Composta el sòl i aporta nutrients. ✗ Es recomana deixar un forat per regar les plantes. 	Hort, escocell o jardí
Teixits orgànics	Posa sobre el sòl teixits d'origen orgànic (coco, cànem...). S'ha de distribuir o foradar el teixit per poder fer la plantació.	Mitjà-alt	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Permet un reg fàcil de les plantes. ✗ Es recomana canviar-lo quan es comenci a desfer. 	Escocell, jardí o hort petit
Grava, argila expandida o pedres	Posar entre 2 i 3 cm de material mineral evita l'evaporació i el creixement de plantes no desitjades.	Mitjà	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Permet un reg fàcil de les plantes. 	Jardineria i escocells

EL REG

Un sistema de reg eficient ens permet estalviar molta aigua, ja que se n'aprofita fins a l'última gota.

Entre totes les opcions de reg, el degoteig (gota a gota) és el més òptim. El reg per inundació o a manta no està recomanat.

Despesa d'aigua per igual aportació a les plantes

Si fas un reg amb mànega, et recomanem que el facis de **manera localitzada** sobre el sòl que envolta la planta. Procura no mullar les fulles i regar a **primera o última hora del dia**, quan la insolació i la temperatura són més baixes.

Els regs en hores de molt de sòl i calor, a més de no ser òptims per una elevada evapotranspiració, poden malmetre la planta.

Pots instal·lar un **difusor** a l'extrem de la regadora, per tal de regular millor el cabdal d'aigua i també evitar que la pressió del raig compacti el sòl; s'ha de fer un **reg suau** que permeti que el sòl absorbeixi l'aigua correctament.

Tant si regues amb mànega com amb regadora, recomanem **regs en profunditat**, és a dir, més llargs i menys freqüents: fan que les plantes arrelin més profundament i puguin resistir millor els períodes de sequera.

REUTILITZA AIGUA

Pots reutilitzar aigua tant de casa com del jardí o l'hort. A casa pots reaprofitar l'aigua de rentar la verdura i de bullir la pasta o la verdura per regar les plantes. També pots posar galledes a sota les aixetes o a la dutxa i aprofitar l'aigua per regar.

Si plou, pots mirar d'aprofitar l'aigua dels baixants de les cobertes, i treure les plantes d'interior a la finestra o balcó. No deixis perdre ni una gota d'aigua neta.

EL SÒL

Un sòl amb una estructura granulomètrica equilibrada i un contingut correcte de matèria orgànica és com una esponja. Fes tasques de descompactació del sòl regularment i aporta-hi matèria orgànica en superfície, com el compost. Tant el compost com tots els encoixinats orgànics que facis servir acaben incorporant-se al sòl i millorant-ne l'estructura.

Un substrat ric en matèria orgànica té una capacitat més gran de retenció de l'aigua. Condicionadors del terra com la perlita també poden ajudar a mantenir la humitat del sòl.

INFORMA'T

Recursos bibliogràfics disponibles a la Biblioteca del Centre de Formació del Laberint

- Argimon, X. El jardí que no malbarata l'aigua: *consells pràctics per a un bon ús de l'aigua de reg en el jardí*. Barcelona: Fundació de l'Enginyeria Agrícola Catalana, Comissió de les Normes Tecnològiques de Jardineria i Paisatgisme (NTJ), 2009.
- Bueno, M. Manual *práctico del huerto ecológico: huertos familiares, huertos urbanos, huertos escolares*. Nueva ed. rev. Estella (Navarra): La Fertilidad de la Tierra, 2011.
- Costa, A. *Jardinería casi sin agua: xerojardinería*. Madrid: Susaeta, 2009.
- Filippi, O. *La Méditerranée Dans Votre Jardin: Une Inspiration Pour Le Futur*. Arles: Actes Sud, 2018.
- Filippi, O. *Alternatives Au Gazon*. Arles: Actes Sud, 2011.
- Fuentes Yagüe, José Luis. *Técnicas de riego*. 4a ed., revisada i ampliada. Madrid: Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, 2003.
- García Lozano, F. *Norma de elección para un sistema de riego*. Madrid: Ministerio de Obras Públicas y Transportes, 1976.
- Gómez Pompa, Pedro. *Riegos a presión, aspersion y goteo*. 3a ed. Barcelona: DEDOS, 1988.
- James, D.W.; Hanks, R.J.; Jurinak, J.J. *Modern Irrigated Soils*. John Wiley & Sons, 1982.
- Lapouge Déjean, Brigitte; Klecka, V. *Jardin Sans Eau! : Reportages, Idées, Portraits De Plantes*. Aix-en-Provence: Édisud, 2007.
- Ossart, Éric; Maurières, Arnaud; Taillefer, M. *Éloge De L'aridité: Un Autre Jardin Est Possible*. Toulouse: Plume de Carotte, 2016.
- Soler, J.; Weissmann, H.; Abril, M. et al. *L'hort escolar. Guia pràctica d'horticultura i jardineria ecològica*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2020 <https://www.barcelona.cat/barcelonasostenible/sites/default/files/documents-i-mes/document/4165/guiahortescolar2020.pdf>

- Savé Montserrat, Robert. *Millors en la sostenibilitat de l'ús de l'aigua en els espais públics enjardinats*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2013.
- Silver, J., Brenner, M. *The Bold Dry Garden: Lessons from the Ruth Bancroft Garden*. Portland, Oregon: Timber Press, 2016.
- Taylor, J.; Goutier, Jérôme; Moreau, Danièle. *Plantes Tolérant La Sécheresse*. París: La Maison Rustique, 1994.
- Congrés de l'Associació de Professionals dels Espais Verds de Catalunya (8è: 2002: Cambrils), Associació de Professionals dels Espais Verds de Catalunya. *La utilització d'aigües reciclades en jardineria: 8è Congrés de l'APEVC, Cambrils, 7-9 de novembre de 2002*, 2002.
- Simposio Hispano-Portugués de Relaciones Hídricas en Plantas (3r: 1997: Sitges), Sociedad Española de Fisiología Vegetal, Instituto Nacional de Investigaciones Agrarias (Espanya), Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries. *III Simposio Hispano-Portugués de Relaciones Hídricas en Plantas: Sitges (Barcelona), 17-18 de marzo de 1997*. S.n., 1997.
- Col·legi Oficial d'Enginyers Tècnics Agrícoles i Pèrits Agrícoles de Catalunya. *NTJ 05a: subministrament de sòls i productes nutrients: encoixinats*. Barcelona: Col·legi Oficial d'Enginyers Tècnics Agrícoles i Pèrits Agrícoles de Catalunya, 2004.

Altres recursos digitals

- Ajuntament de Barcelona. Guia de sembra i plantació d'escocells. 2022. <https://ajuntament.barcelona.cat/ecologiaurbana/sites/default/files/GuiaPlantacioEscocells.pdf>
- Tuson Valls, Pep. *Les lleguminoses, com la pluja, són la vida del secà* <http://www.agrocultura.org/wp-content/uploads/2016/12/cultiu.pdf>
- *Aigua de la pluja per regar l'hort i omplir la bassa*. Escoles + Sostenibles N260. <https://www.barcelona.cat/barcelonasostenible/ca/escoles-sostenibles/bulleti/377/aigua-de-la-pluja-per-regar-lhort-i-omplir-la-bassa>.

CRÈDITS

**Ajuntament
de Barcelona**

Ajuntament de Barcelona

Gerència de Medi Ambient i Serveis Urbans

Institut Municipal de Parcs i Jardins de
Barcelona

Departament de Mans al Verd

Hi han col·laborat:

Mireia Abril, Blanca Bassas, Jordi Catalan,
Francisco José Cerviño, Andrea de Llobet,
Roger Farré, Montserrat Maín, Vicenç Martínez,
Laura Müller, Pilar Piquer.

Maig 2023